

Spis ilustracji

1. *Złotnicki Pieszczanik* w Pilipkach ze stanowiskiem archeologicznym z III w. n.e. Fot. Doroteusz Fionik.
2. Fragmenty złotych ozdób znalezionych w Pilipkach, [w:] A. Kowski, *Archeologia Gotów*.
3. Łoknica z lotu ptaka; plac przed zabudowaniami lewej połaci wsi to domniemane miejsce lokalizacji cerkwi. Fot. Dariusz Krasnodębski.
4. Na starym cmentarzu w Sakach w średniowieczu mógł znajdować się obiekt sakralny. Fot. Doroteusz Fionik.
5. Pomnik kamienny w uroczysku *Dubruuka* k. Treszczotek — świadectwo pamięci historycznej mieszkańców o wydarzeniach z połowy XVII w. Rys. inż. Borysław Rudkowski.
6. Zabudowania folwarku Użyki. Fragment planu z 1859 r.
7. Okolice Pasynek na mapie D. F. Sotzmana z 1808 r.
8. Pieczęć parafii Pasyнки z 1828 r. Fotokopia w zbiorach Muzeum w Bielsku Podlaskim.
9. W czasie epidemii cholery na krańcach wsi i rozdrożach wystawiano wysokie krzyże; jeden z nich zachował się w Ogrodnikach. Fot. Doroteusz Fionik.
10. Stronica cerkiewnego latopisu z 1880 r. z krótkim biogramem o. Adama Kostycewicza. Rękopis o. Andrzeja Kostycewicza. Archiwum parafii prawosławnej w Pasynkach.

11. Ojciec Andrzej Kostycewicz. Fotokopia ze zbiorów o. Grzegorza Sosny.
12. Zaświadczenie ślubne wydane w 1858 r. przez Pasyńkowski Zarząd Wiejski. Archiwum parafii prawosławnej w Szczytach.
13. Dzwonek z 1875 r. — relikwia rodowa użyckiego rodu Wróblewskich. Fot. Marcin Prokopiuk.
14. Nagrobek o.o. Adama i Andrzeja Kostycewiczów. Fot. Doroteusz Fionik.
15. Ojciec Bazyli Kostycewicz. Fotokopia ze zbiorów o. Grzegorza Sosny.
16. Fragment karty dokumentu cerkiewnego z 1891 r. z pieczęciami i podpisami wiejskich starostów. *Nacyjonalny Historyczny Archiu Bielarusi* w Grodnie.
17. Dokument z 1891 r. wydany przez Zarząd gminy Pasyńki na papierze firmowym; podpisany wójt Jan Beziuk. Archiwum parafii Narodzenia Bogarodzicy w Bielsku Podlaskim.
18. Ojciec Bazyli i Zofia Kostycewicze z synami. Fot. ze zbiorów Swietłany Syczewskiej.
19. Informacja o szkołach cerkiewnych z 1902 r. zawarta w latopisie cerkiewnym. Archiwum parafii prawosławnej w Pasyńkach.
20. Strona tytułowa jednej z książek przygotowanych przez o. Sergiusza Monachowicza. Fotokopia ze zbiorów Ireny Matus.
21. Nauczyciel szkoły ludowej w Pasyńkach w latach 1900 — 1903. Fotokopia ze zbiorów o. Grzegorza Sosny.
22. Krzyż z 1913 r. ufundowany z okazji oddania do użytku nowego budynku szkolnego w Łoknicy. Fot. Doroteusz Fionik.
23. Jedno ze sprawozdań rocznych z działalności bractwa zamieszczone w *Grodnienskich Eparchialnych Wiadomościach*.
24. Dowód tożsamości wydany w 1913 r. dla mieszkańca Pasynek Bazylego Monachowicza. Ze zbiorów Borysa Monachowicza.
25. *Bieżeńcy* — matka z dziećmi obok swego wozu. Fot. ze zbiorów Muzeum Historii i Kultury Białorusi w Mińsku.
26. Opis majątku *bieżeńca* Kuźmy Iwaniuka z Zubowa. Ze zbiorów Akiliny Dmitruk.
27. Antoni Pawluczuk z Zubowa, jeden z nielicznych mieszkań-

ców parafii Pasyнки, którzy okres wojny przetrwali w rodzinnej miejscowości. Fotografia z niemieckiego dowodu osobistego, wydane-go w 1916 r. Ze zbiorów Jana Fiedoruka.

28. Piotr Bagiński z Ogrodnik jako żołnierz armii rosyjskiej. Ze zbiorów Mikołaja Bagińskiego.

29. Bazyli Monachowicz z Pasynek jako feldfebel armii rosyjskiej. Ze zbiorów Borysa Monachowicza.

30. Grupa młodzieży na *odpuście* w Pasynkach. Fotografia z 1929 r. Ze zbiorów Grzegorza Grygoruka.

31. Duchowieństwo przy cerkwi w dniu św. Jana w 1932 r. Siedzą od lewej: o.o. Anatol Kulczycki, Dymitr Doroszkiewicz z matuszką, Symeon Cybruk z matuszką, Piotr Doroszkiewicz, N.N., Stefan Iwankiewicz. Stoją od lewej: Stefan Bliźniuk, N.N., Franci-szek Kaczela. Ze zbiorów Zofii Kulczyckiej — Naulewicz.

32. W dniu św. Jana w 1934 r. Od lewej siedzą duchowni: o. o. Symeon Cybruk, Włodzimierz Wiszniewski, Anatol Kulczycki, Piotr Doroszkiewicz, stoi o. Dymitr Doroszkiewicz. Ze zbiorów Zofii Kulczyckiej-Naulewicz.

33. Rodzina Bazylego Wróblewskiego z Użyków. Ze zbiorów Olgi Prokopiuk.

34. Świadectwo Akiliny Iwaniuk ze szkoły w Zubowie. Ze zbiorów Akiliny Iwaniuk.

35. Na przełomie lat dwudziestych-trzydziestych niektórzy gospodarze zaczęli budować duże, bogato zdobione domy. Fragment domu z Łoknicy. Fot. Doroteusz Fionik.

36. Pamiątkowe zdjęcie odpustowe młodzieży z Saków. Ze zbiorów Anny Kojluk.

37. Kira Doroszkiewicz, córka o. Dymitra Doroszkiewicza. Fotografia z 1945 r. Ze zbiorów Bazylego Iwaniuka.

38. Maria Jankowiec (z lewej), nauczycielka szkoły w Pasynkach w latach 1940-1941. Ze zbiorów Bazylego Iwaniuka.

39. Piotr Szwed z Ogrodnik w czasie służby wojskowej w Riazaniu, 1940 r. Ze zbiorów Mikołaja Bagińskiego.

40. Mikołaj Bagiński z Ogrodnik na syberyjskim zesłaniu. Z lewej jego sympatia Maria Sizincewa. Ze zbiorów Mikołaja Bagińskiego.

41. Przed plebanią w Pasynkach, okres okupacji niemieckiej. Od lewej stoją duchowni: N.N., o. Bazyli Wasiljew, o. Mikołaj Kulczycki, o. Aleksander Nowik, N.N.; przy otwartych drzwiach stoi diakon Stefan Bagiński. Ze zbiorów Olgi Szafran.
42. Anna Kojluk z Saków. Fotografia z niemieckiego dowodu osobistego. Ze zbiorów Raisy Szachowicz.
43. Olga Bagińska z Ogrodnik (z lewej) w czasie robót przymusowych w Prusach. Ze zbiorów Olgi Bagińskiej.
44. Grupa żołnierzy armii gen. Andersa, wśród nich Jan Iwaniuk z Treszczotek. Ze zbiorów Nadziei Iwaniuk.
45. Grupa uczniów szkoły podstawowej w Pasynkach, 1947/48; w centrum nauczyciele: Maria Onacik i Andrzej Moskalewicz. Ze zbiorów Anny Kojluk.
46. Ogłoszenie Wojewody Białostockiego o stuprocentowej podwyżce podatku gruntowego. Zbiory prywatne.
47. Białoruskojęzyczna strona świadectwa szkolnego Walentyny Dmitruk z Zubowa. Ze zbiorów Akiliny Dmitruk.
48. Nauczyciele i uczniowie szkoły w Pasynkach. Przełom lat pięćdziesiątych/sześćdziesiątych. Ze zbiorów Bazylego Iwaniuka.
49. Grupa parafian z Saków z o. Anatolem Kulczyckim. Lata sześćdziesiąte. Ze zbiorów Raisy Szachowicz.
50. Ojciec Jonasz Gołub. Ze zbiorów Zofii Kulczyckiej-Naulewicz.
51. Uroczystości dożynkowe przy cerkwi w Pasynkach. Ze zbiorów parafialnych.
52. Siedemnastowieczna *plaszczanica*, najstarsza z zachowanych świętości cerkwi w Pasynkach. Ze zbiorów parafialnych.
53. Matka Boża z Chrystusem, domniemane dzieło Augustyna Mirysa. Ze zbiorów parafialnych.
54. Chrystus błogosławiący chleb i wino, ikona osiemnastowieczna. Ze zbiorów parafialnych.
55. Ikona św. Antoniego Pieczerskiego. Ze zbiorów parafialnych.
56. Pierwsza karta pisma do gubernatora grodzieńskiego z 20 października 1891 r. dotyczącego budowy nowej cerkwi w Pasynkach. Rękopis o. Bazylego Kostyczewicza. Nacyjnalny Historyczny Archiwum Białorusi w Grodnie.

57. Ikona św. Jana Chrzciciela. Ze zbiorów parafialnych.
58. Karta dokumentacyjna cerkwi autorstwa inż. Borysława Rudkowskiego.
59. Cerkiew św. Jana Chrzciciela, widok od zachodu. Ze zbiorów parafialnych.
60. *Prestol* i ikona *zaprestolna*. Ze zbiorów parafialnych.
61. Widok na ikonostas. Ze zbiorów parafialnych.
62. *Panikadilo* i fragment współczesnej polichromii. Ze zbiorów parafialnych.
63. Cerkiew pasynkowska, widok od północy; na pierwszym planie kaplica ze studnią. Ze zbiorów parafialnych.
64. Kamienny krzyż z 1851(?) r. przy części ołtarzowej cerkwi. Fot. Doroteusz Fionik.
65. Cerkiew cmentarna św. Anny, widok przed remontem. Fot. Bazyli Iwaniuk.
66. Ikona Ostatniej Wieczerzy z ikonostasu cerkwi cmentarnej. Ze zbiorów parafialnych.
67. Cerkiew cmentarna, widok współczesny od północnego — wschodu. Ze zbiorów parafialnych.
68. Cerkiew cmentarna, widok współczesny od północnego — zachodu. Ze zbiorów parafialnych.
69. Jeden z najstarszych krzyży cmentarnych z 1873 r. na grobie Agrypiny Kowalczuk. Fot. Doroteusz Fionik.
70. Święcenie *paschy* przy krzyżu w Sakach. Lata sześćdziesiąte. Ze zbiorów Raisy Szachowicz.
71. Krzyż kamienny z 1930 r. przy wjeździe do wsi Miększe. Fot. Doroteusz Fionik.
72. Blisko stuletnie krzyże drewniane koło wsi Pilipki poddają się czasowi. Fot. Doroteusz Fionik.
73. Krzyże przy drodze z Pasynek do Saków. Fot. Doroteusz Fionik.
74. Wysoki krzyż choleryczny przy pięknie ornamentowanym domu w Sakach. Fot. Doroteusz Fionik.
75. Krzyże przy granicy gruntów wsi Saki i Sobótka. Fot. Doroteusz Fionik.
76. Stare krzyże przydrożne z Treszczotek zostały przeniesione

na dawny cmentarz w leśnym uroczysku *Dubruuka*. Fot. Doroteusz Fionik.

77. Krzyż choleryczny na kamiennym cokole z napisem w Zubowie. Fot. Doroteusz Fionik.

Wkładka kolorowa 1

1. Pasyнки z lotu ptaka. Fot. Dariusz Krasnodębski.
2. Mięgisze i okolice. Fot. Dariusz Krasnodębski.
3. Łoknica i okolice. Fot. Dariusz Krasnodębski.
4. Most na Orlance w Użykach. Obraz Anatola Krawczuka. Olej, płyta, 70 x 50 cm.

Wkładka kolorowa 2

1. Spojrzenie na cerkiew św. Jana Chrzciciela z góry. Fot. Dariusz Krasnodębski.
2. Cerkiew św. Jana Chrzciciela. Fot. ze zbiorów parafialnych.
3. Pasyнки i okolice. Opracowanie techniczne mapy Jerzy Popławski.